

Juli 2015

Inhoudsopgave	1
Hoofdstuk I. Inleiding	
I.1. Aanleiding	2
I.2. Aanpak	2
I.3. Leeswijzer	2
Hoofdstuk II. Maatschappelijke context en mantelzorg	
II.1. Stelselherziening van ondersteuning, werk en zorg in relatie tot mantelzorg	3
II.2. Mantelzorgers in beeld: geschatte aantallen en beleving	3
II.3. Resultaten van lokaal mantelzorgbeleid 2013-2015	5
Hoofdstuk III. Transformatie in het sociaal domein en mantelzorg	5
Hoofdstuk IV. Mantelzorgondersteuning naar vraag	6
IV.1. Vinden	7
IV.2. Versterken	7
IV.3. Verlichten	8
IV.4. Verbinden	9
Hoofdstuk V. Financieel overzicht en monitoring	
V.1. Financieel overzicht	10
V.2. Monitoring	10
Bijlage	
Regels Jaarlijkse waardering voor mantelzorgers - Gemeente Renkum 2015	11

Hoofdstuk I. Inleiding

I.1. Aanleiding

De meeste mensen willen zo lang mogelijk thuis blijven wonen en zoveel mogelijk zelf de regie houden. Als hierbij ondersteuning nodig is, willen zij deze ondersteuning van een beperkt aantal bekende mensen, dichtbij en gecoördineerd ontvangen. Dit gegeven ligt ten grondslag aan de nieuwe wet- en regelgeving. Met het inwerking treden van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Participatiewet, de Jeugdwet, de aangepaste Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg is per 1 januari 2015 een integrale stelselherziening van ondersteuning, werk en zorg van kracht geworden. Mantelzorgers hebben hierin een meer centrale rol gekregen.

In onze gemeente wordt al sinds 2007 actief beleid gevoerd ter ondersteuning van mantelzorgers. Dit beleid staat beschreven in het beleidskader Wet maatschappelijke ondersteuning 2012 – 2015 "Meedoen vanuit eigen kracht", dat concreet is uitgewerkt in de "Notitie uitvoering mantelzorgbeleid 2013 t/m 2015". Gezien de stelselherziening is actualisering van uitvoering en beleid op het gebied van mantelzorg noodzakelijk. Dit vindt respectievelijk plaats in de het voorliggende uitvoeringsplan en door middel van het actualiseren van de Kadernota Sociaal Domein "De kunst van samen leven in de gemeente Renkum" in het najaar van 2015.

I.2. Aanpak

Om te komen tot vernieuwing van uitvoering en beleid is het resultaat van het uitgevoerde mantelzorgbeleid 2013 t/m 2015 in kaart gebracht. Verder zijn bestaande - lokale en landelijke - onderzoeken gebruikt om mantelzorg en ontwikkelingen hierin zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin in beeld te brengen. Gesproken is met de Wmo-adviesraad en de jongerenraad om input te krijgen voor het nieuwe uitvoeringsplan. Daarnaast is een bijeenkomst georganiseerd voor Renkumse mantelzorgers en een bijeenkomst voor professionals uit de gemeente die actief zijn op het gebied van mantelzorgondersteuning.

De uitkomsten van de gevoerde gesprekken zijn in het plan verwerkt om uitvoering en beleid zo optimaal mogelijk af te stemmen op de vraag van mantelzorgers. Als kader voor het vormgeven van vernieuwde mantelzorgondersteuning zijn de - door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Mezzo - geactualiseerde basisfuncties gebruikt.

I.3. Leeswijzer

In het inleidende hoofdstuk worden de aanleiding voor het schrijven van het uitvoeringsplan mantelzorg en hoe het tot stand is gekomen geschetst. In het tweede hoofdstuk zijn in grote lijnen beschreven: het effect van nieuwe wetgeving op mantelzorg, een beeld van mantelzorgers, resultaten van lokaal mantelzorgbeleid. In hoofdstuk drie worden de contouren van transformatie in het sociaal domein in relatie tot mantelzorg weergegeven. Hoofdstuk vier bevat de kern van het uitvoeringsplan. Hierin worden - aan de hand van de geactualiseerde basisfuncties mantelzorg - de voorgenomen vernieuwingen op het gebied van mantelzorgondersteuning beschreven. In hoofdstuk vijf tenslotte worden financiële kaders en wijze van monitoring aangestipt. In bijlage I zijn de regels voor de jaarlijkse waardering van mantelzorgers opgenomen.

Hoofdstuk II. Maatschappelijke context en mantelzorg

Mantelzorg vertegenwoordigt een groot sociaal, economisch en dienstverlenend kapitaal. Kerndoelen van de transformatie van het Sociaal Domein vinden hierin hun weerslag: zelfredzaamheid, zorg in eigen kring, participatie, sociale samenhang en wederkerigheid. Mantelzorg is natuurlijke zorg en kan de inzet van professionele zorg - en de daarmee gepaard gaande hoge maatschappelijke kosten - reduceren.

II.1. Stelselherziening van ondersteuning, werk en zorg in relatie tot mantelzorg

Met het inwerking treden van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Participatiewet, de Jeugdwet, de aangepaste Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg is per 1 januari 2015 een integrale stelselherziening van ondersteuning, werk en zorg van kracht geworden. Mantelzorgers hebben hiermee een meer centrale rol gekregen.

In de **Wmo 2015** is mantelzorg omschreven als "Hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige dienstverlening als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep." Vergeleken met de vorige wet is wat meer omschreven waarop mantelzorg betrekking heeft en worden jeugdhulp en opvoeden en opgroeien expliciet genoemd.

In de wet wordt onder andere bepaald dat:

- Er zorg moet worden gedragen voor een jaarlijkse blijk van waardering voor mantelzorgers van cliënten in de gemeente;
- Er in ieder geval algemene voorzieningen moeten worden getroffen voor mantelzorgers;
- In het onderzoek naar maatschappelijke ondersteuning aandacht moet worden besteed aan de mogelijkheden om met mantelzorg of andere hulp uit het sociale netwerk te komen tot verbetering van zelfredzaamheid en participatie. Om de mantelzorger zelf goed te kunnen ondersteunen, is het van belang om naast diens mogelijkheden en belastbaarheid ook te vragen naar zijn eigen ondersteuningsbehoeften. De mantelzorger wordt dus betrokken bij de aanvraag en het onderzoek;
- Een maatwerkvoorziening Kortdurend Verblijf ter ontlasting van de mantelzorger moet worden getroffen.

Ook in de Participatiewet, de Jeugdwet, de Zorgverzekeringswet, de Wet langdurige zorg, evenals de Huisvestingwet 2014, staan maatregelen ter ondersteuning van de mantelzorger.

II.2. Mantelzorgers in beeld: geschatte aantallen en beleving

Mantelzorgers in geschatte aantallen

Met behulp van landelijke richtlijnen kan worden geraamd dat in de gemeente Renkum 6.664 inwoners mantelzorg geven, waarvan 5.100 langer dan 3 maanden of meer dan 8 uur per week. Naar schatting geven 2.142 inwoners zeer intensief (langer dan 3 maanden én meer dan 8 uur per week) mantelzorg en zijn 866 mantelzorgers zwaar- of overbelast.

Uit de landelijke richtlijnen blijkt ook dat 71 % van de mantelzorgers tussen 18 en 65 jaar mantelzorg combineert met betaald werk. Een precieze schatting van het aantal mantelzorgers tussen 18 en 65 is niet te geven. Het is bekend dat 60 % van de inwoners van de gemeente in de

leeftijdsgroep tussen de 18 en 65 vallen. Als we van het (landelijke) gemiddelde uitgaan dat 20 % van de volwassen bevolking mantelzorger is dan gaat het hier om naar schatting 3772 inwoners.

Jonge mantelzorgers zijn kinderen en jeugdigen tot 24 jaar die opgroeien met ziekte en zorg in de thuissituatie. Volgens de raming telt de gemeente Renkum 277 jonge mantelzorgers van 12 tot 15 jaar. Er zijn geen exacte gegevens bekend over andere leeftijdscategorieën van jonge mantelzorgers.

Uit gegevens van de Sociale Verzekerings Bank blijkt dat in 2014 in onze gemeente 796 mantelzorgers gebruik hebben gemaakt van het mantelzorgcompliment. Bij het mantelzorgsteunpunt staan 420 mantelzorgers geregistreerd.

Mantelzorgers naar beleving

Mantelzorg - en daarmee de beleving van mantelzorgers - is zeer divers. Hierbij zijn drie aspecten onderscheidend: de aard van de relatie tussen de mantelzorger en de zorgvrager, de aard van de aanpak en de context van de mantelzorger.

Uit het kwalitatieve lokale onderzoek "**Mantelzorgen in Renkum**" komt naar voren dat de geïnterviewde mantelzorgers het allen als vanzelfsprekend beschouwen om mantelzorg te bieden. Geen mantelzorg bieden is geen optie. Men ervaart voldoening van de mantelzorg, maar het is ook erg zwaar.

Een van de meest ingrijpende veranderingen in een mantelzorgsituatie is de veranderende relatie tussen mantelzorger en zorgbehoevende. Daarnaast noemen mantelzorgers ook de veranderingen in het contact met de mensen in hun omgeving. Verder wordt door mantelzorgers genoemd:

- de emotionele belasting die de zorg voor een naaste met zich mee brengt
- het leren leven met een blijvend slechte of zelfs verergerende gezondheidssituatie

Mantelzorgers verrichten uiteenlopende taken, variërend van emotionele steun tot verpleegkundige handelingen.

Uit het onderzoek blijkt wat ook al bekend is uit de landelijke gegevens: meestal verrichten mantelzorgers de uiteenlopende taken zelf. Pas als de mantelzorger er met de zorgvrager niet meer uitkomt, schakelen zij mensen uit de sociale omgeving in: volwassen kinderen, kennissen of buren. En in laatste instantie wordt gekeken naar wat er aan vrijwillige hulp of professionele mogelijk is.

Mezzo heeft een trendrapportage "**Mantelzorg in de transitie en transformatie**" opgesteld over het eerste kwartaal van 2015 betreffende ervaringen van mantelzorgers in heel Nederland. Hierbij zijn verschillen tussen gemeenten niet zichtbaar. Bepaalde uitkomsten van de rapportage zijn voor ons dan ook wel en andere weer niet herkenbaar. Uit peilingen van het Nationaal Mantelzorg Panel blijkt dat mantelzorgers (ruim 80%) zich zorgen blijven maken. Mantelzorgers maken zich onder andere zorgen over het, vaak plotseling, wegvallen van de vertrouwde huishoudelijke hulp. In onze gemeente is wat betreft Hulp bij het Huishouden echter gekozen voor een geleidelijke transformatie: het contract met de zes aanbieders is verlengd tot 2016 en het jaar 2015 wordt gebruikt om te verkennen hoe wij de Hulp bij het Huishouden gaan vormgeven, rekening houdend met de financiële taakstelling. Daarnaast krijgt Mezzo signalen dat mantelzorgers in financiële problemen komen als gevolg van de veranderende wet- en regelgeving.

II.3. Resultaten van lokaal mantelzorgbeleid 2013 - 2015

In de "Notitie uitvoering mantelzorgbeleid 2013 t/m 2015" zijn - aan de hand van de 8 basisfuncties mantelzorg - op basis van het bestaande aanbod en de uitkomsten van het kwalitatieve onderzoek "Mantelzorgen in Renkum" conclusies en acties geformuleerd. Deze conclusies en acties zijn, ter voorbereiding op het nieuwe uitvoeringsplan, op hoofdlijnen geëvalueerd. Hierbij is ook gebruik gemaakt van de het jaarverslag 2014 van Solidez.

Naast actiepunten voortvloeiend uit de basisfuncties zijn in de uitvoeringsnota een drietal prioriteiten benoemd: het verder uitbouwen van de bestaande ondersteuningsstructuur, versterken van signalering en doorverwijzing en speciale aandacht voor mantelzorgers van mensen met psychiatrische problematiek.

Deze prioriteiten kunnen niet los gezien worden van de decentralisaties binnen het sociaal domein die per 2015 in zijn gegaan. Ze zijn onderdeel van de bredere transformatie-opgave die hieruit voortvloeit. Daarover meer in hoofdstuk 3.

Hoofdstuk III. Transformatie in het sociaal domein en mantelzorg

De transformatieopgave brengt met zich mee dat onze gemeente het sociale domein op een andere en innovatieve wijze moet inrichten. Ondersteuning en zorg worden meer vraaggericht, integraal en dichtbij georganiseerd. Hierin heeft de gemeente een regisserende rol. In het algemeen geldt dat wij voortdurend met allerlei organisaties, bedrijven en inwoners in gesprek zijn om ze te betrekken bij en medeverantwoordelijk te maken voor deze opgave. Het transformatieproces kent een hoge mate van dynamiek. Dit maakt dat de Kadernota Sociaal Domein "De kunst van samenleven in de gemeente Renkum" van januari 2014, al in het najaar van 2015 geactualiseerd moet worden.

We willen initiatieven vanuit de lokale samenleving stimuleren en faciliteren. Hiervoor richten wij onder andere een lokaal innovatiefonds in.

Bovendien is onze gemeente lid geworden van de coöperatie Wehelpen, die een ondersteunende rol zal gaan spelen bij het organiseren van vrijwillige hulp en diensten.

Het Sociaal Loket (sociaal team) gaat, vanuit de nieuwe taken en verantwoordelijkheden van de gemeente, een grotere rol vervullen in het sociaal domein. Hiervoor zullen de nodige investeringen worden gedaan. Aanvankelijk was het idee om gebiedsgericht te gaan werken met sociale wijkteams. Door voortschrijdend inzicht is dit losgelaten en gekozen voor een Sociaal Loket met netwerkbenadering en werken vanuit Één huishouden, één plan en één regie, ook op school. In het doorontwikkelen van het Sociaal Loket zal veel aandacht zijn voor het uitbouwen van de ondersteuningsstructuur en versterking van signalering en doorverwijzing. Hierbij moet gedacht worden aan samenwerking met onder andere de wijkverpleegkundige en huisartsen. Door de medewerkers van het Sociaal Loket wordt het gesprek met de zorgvrager en waar mogelijk de mantelzorger gevoerd. Hierbij wordt integraal en breed gekeken naar de behoefte van zowel

zorgvrager als mantelzorger. Goede kennis van het ondersteuningsaanbod en samenwerking zijn hierbij voorwaarden.

In het kader van de transitie is inmiddels met een groot aantal organisaties contracten afgesloten voor diensten op het gebied van ondersteuning, hulp en zorg. In de nieuwe contracteringsronde zullen hogere eisen worden gesteld aan flexibiliteit, vraaggerichtheid, integraliteit, samenwerking met het Sociaal Loket en versterken van de zelfredzaamheid.

Het past niet meer bij onze nieuwe rol en taken om voor een groot deel van de dienstverlening, die moet worden uitgevoerd in de nulde lijn, een structurele subsidierelatie te hebben met één welzijnsinstelling als Solidez. Voor zes taken van Solidez eindigt dan ook de gemeentelijke subsidie per 1 januari 2016 en voor de overige taken per 1 januari 2017. Voor de zes taken, waarvoor de subsidie per 1 januari 2016 wordt gestopt, geldt dat een deel wordt neergelegd bij het Sociaal Loket, een deel niet meer past binnen de nieuwe opgave en een deel eventueel door andere partijen zou kunnen worden uitgevoerd. We zijn voornemens aan de slag te gaan met vernieuwende vormen van aanbesteden. Daarin zal ook ruimte worden geboden aan nieuwe kleinschalige lokale initiatieven en nieuwe spelers op de markt.

Per 1 januari 2016 zal de gemeentelijke subsidie voor het mantelzorgsteunpunt, de Bezoek- en Opvangservice en de Vrijwillige Palliatieve Terminale Thuiszorg worden gestopt. Er zal naast het vernieuwen van de mantelzorgondersteuning ook zorg worden gedragen voor de benodigde continuïteit van de mantelzorgondersteuning voor de inwoners die het betreft.

Hoofdstuk IV. Mantelzorgondersteuning naar vraag

Voor het vernieuwen van mantelzorgondersteuning in onze gemeente wordt uitgegaan van de geactualiseerde landelijke basisfuncties: Vinden, Versterken, Verlichten en Verbinden.

De nieuwe basisfunctie bieden richtlijnen om mantelzorgondersteuning samen met vrijwilligersorganisaties, mantelzorgondersteuners en zorgaanbieders in te richten en aan te sturen. Ze gaan over het bereiken van mantelzorgers (Vinden), de positie van mantelzorgers (Versterken) en de samenwerking tussen zorgvragers, mantelzorgers, vrijwilligers en beroepskrachten (Verbinden). De concrete mantelzorgondersteuning valt onder de functie Verlichten. Per basisfunctie wordt omschreven welke vernieuwing wordt ingezet.

Vinden:

Bij Vinden staat het bereiken van de mantelzorger centraal.

Ook in onze gemeente bereiken we niet alle mantelzorgers, die gebaat zouden kunnen zijn bij ondersteuning. Om preventief beleid te kunnen voeren zal het bereik van de mantelzorgers aanzienlijk moeten worden verbeterd.

Vernieuwing:

- Alle partijen die zijn gesproken ter voorbereiding op het uitvoeringsplan vinden het belangrijk dat mantelzorgers **één punt** hebben waar ze terecht kunnen. In onze gemeente hebben wij gekozen voor één Sociaal Loket waarmee een integrale toegang is gerealiseerd.
- In de **communicatie en voorlichting** van de gemeente kan mantelzorgondersteuning structureel meer aandacht krijgen. Daarnaast dient deze communicatie en voorlichting meer vindplaats gericht (school, werk en verenigingen met grote ledenaantallen) en meer aansprekend voor de doelgroep plaats te vinden. Hierbij moet rekening worden gehouden dat de mantelzorger zich zelf vaak niet bewust is van het feit dat hij mantelzorg geeft of dit als een privéaangelegenheid beschouwt.
- Het is van belang om een **sterk netwerk** op te bouwen en te onderhouden met relevante partners als huisarts, praktijkondersteuner, eerstelijns hulpverleners, wijkverpleegkundige, maatschappelijke werkers. Het Sociaal Loket zal hierin een centrale rol gaan vervullen in lijn met de uitgangspunten uit het sociaal beleid: een huishouden, een plan een regie, en werken volgens de netwerkbenadering.

Versterken:

Versterken gaat over mantelzorgers versterken in hun zelfredzaamheid en positie.

Vernieuwing:

- In **het gesprek** wordt de mantelzorger waar mogelijk betrokken bij het onderzoek naar de zorgvraag van de naaste voor wie ze zorgen. Daarbij moet ook gekeken worden naar de ondersteuningsbehoefte van de mantelzorger zelf. De zorgvrager en de mantelzorger kunnen zo samen de regie houden over de afspraken die met onze gemeente worden gemaakt.
- Wat betreft de ondersteuning moet **zo breed mogelijk** naar algemene voorzieningen worden gekeken, zodat er ruime keuzemogelijkheid is. Hierbij moeten **nieuwe algemene voorzieningen** als de Huishoudelijke Hulp Toelage optimaal benut worden.
- Er zijn nadere beleidsregels opgesteld voor de **jaarlijkse blijk van waardering** voor mantelzorgers (voorheen mantelzorgcompliment). De mantelzorger kan in 2015 kiezen uit een bedrag van € 150 of een voucher ter waarde van € 225 voor 10 uren Huishoudelijke Hulp. De blijk van waardering dient ook om mantelzorgers te vinden en registreren. (Zie bijlage I voor de regels voor het verstrekken van de blijk van waardering.)

- Voorwaarde voor keuzemogelijkheden en zelfregie is dat mantelzorgers goed zicht hebben op de ondersteuningsmogelijkheden die er voor hen zijn. De medewerkers van het sociaal loket dienen een goed beeld te hebben van de verschillende ondersteuningsmogelijkheden en voorzieningen die in de gemeente beschikbaar zijn. En algemene informatie over mantelzorgondersteuning moet beschikbaar zijn op de website van de gemeente. Mantelzorgers moeten in ieder geval attent gemaakt worden op de mogelijkheid van cliëntondersteuning vanuit MEE en contact met de vertrouwenspersoon.
- Ter versterking van de zelfhulp wordt de digitale ondersteuningsstructuur **Wehelpen** geïmplementeerd. Het instrument kan gebruikt worden door iedereen die een ander helpt of zelf geholpen wordt; mantelzorgers, vrijwilligers en hulpbehoevenden. Het feit dat er met instellingen uit de zorg wordt samengewerkt biedt het voordeel van een integrale benadering van vraag en aanbod, omdat het digitale ondersteuningsinstrument zowel hulpvraag- en aanbod dat onder de zorgverzekeringswet valt als hulpvraag- en aanbod dat onder het gemeentelijke sociale domein valt in beeld kan brengen. De door de gemeente gefinancierde welzijns- en vrijwilligersorganisaties kunnen ook direct gebruik maken van de digitale ondersteuningsstructuur en het bijbehorende instrumentarium. Specifiek voor mantelzorgers biedt Wehelpen de mogelijkheid een digitaal hulpnetwerk aan te maken waarmee je gezamenlijk een agenda beheren, een logboek bijhouden en notities delen.. Dat is handig als je met een aantal mensen onderling afspraken moet maken om voor iemand te zorgen.
- Een zorgvrager aan wie een **PGB** is verstrekt kan - onder voorwaarden - diensten betrekken van een persoon die behoort tot het sociale netwerk. Deze persoon die behoort tot het sociale netwerk kan de mantelzorger zijn.

Verlichten:

Verlichten gaat over ondersteuning om ervoor te zorgen dat mantelzorgers de mantelzorgtaken kunnen (blijven) uitvoeren. Waar de oude basisfuncties veel aandacht besteedden aan de overbelaste mantelzorger, komt daar in de Wmo 2015 het belang van preventie en vroegtijdige ondersteuning bij.

Vernieuwing:

- Het **lotgenotencontact** zoals we dat in de afgelopen jaren kenden werd vooral vormgegeven door middel van de alzheimercafés, mantelzorgsalons en de jaarlijkse Dag van de mantelzorger. De komende jaren zal gezocht worden naar nieuwe manieren om dit vorm te geven , in samenspraak met lokale partijen en initiatiefnemers zodat ook nieuwe groepen mantelzorgers worden bereikt.
- In de informatie en advies aan mantelzorgers kan worden gewezen op het educatieve aanbod en de **expertise** die de vele patiëntenverenigingen die actief zijn bieden.
- Bij het verlenen van praktische en materiële hulp dient de mantelzorger betrokken te worden. Ook moet gekeken worden of deze vormen van hulp ingezet kunnen worden **voor de mantelzorger zelf**.
- De regeling ter **tegemoetkoming van meerkosten** voor personen met een beperking of chronische problemen, wordt ook van toepassing gemaakt op inwoners die niet tot de doelgroep van het minimabeleid horen. Deze tegemoetkoming wordt gebaseerd op een draagkrachtberekening.

De taken van de gemeente op het gebied van **respijtzorg en kortdurend verblijf** uitgebreid: Respijtzorg omvat voorzieningen die mantelzorg tijdelijk en volledig overnemen zodat de mantelzorger eigen activiteiten kan ontplooiën: werk, opleiding of vrije tijd. Het heeft een belangrijke functie in het voorkomen van overbelasting van mantelzorgers. Respijtzorg kan gegeven worden door mensen uit het eigen netwerk, zorgvrijwilligers en/of professionals. Door de Wmo 2015 is de gemeente nu ook verantwoordelijk voor Kortdurend Verblijf. Het gaat hierbij om een maatwerkvoorziening voor logeren in een instelling gedurende maximaal drie etmalen per week. Ook in de Jeugdwet is respijtzorg verankerd. Kortdurend Verblijf is bedoeld ter ontlasting van mantelzorgers van mensen die permanent toezicht behoeven omdat ze een somatische, psychogeriatrische of psychiatrische aandoening, of een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke handicap hebben.

Vernieuwing:

- Bij het gesprek moet de mantelzorger geregistreerd worden, zelfs al is er op dat moment geen acute hulpvraag. Er dienen **preventief afspraken te worden gemaakt over de mogelijke inzet van respijtzorg** zodat als er zich een acute crisis-situatie aandient direct hulp kan worden ingezet.
- Door de veelheid aan nieuw gecontracteerde organisaties hebben we op dit moment nog geen goed zicht op de mogelijkheden voor respijtzorg in de gemeente. Er is een grote diversiteit aan cliënten, aanbod en bekostiging.
Het is daarom zaak op korte termijn een goed overzicht te verkrijgen op de mogelijkheden voor en het gebruik van respijtzorg in onze gemeente.

IV.4. Verbinden

Gelijkwaardige samenwerking tussen de informele zorg van mantelzorgers en de formele zorg van professionals is noodzakelijk voor integrale ondersteuning en zorg. Het is van belang dat professionals en zorgvrijwilligers meer aansluiten bij **de leefwereld van zorgvragers en mantelzorgers**.

Vernieuwing:

- Inzetten van een **communicatie-map** - als de zorgvrager hier behoefte aan heeft - die beheerd wordt door de zorgvrager en waarin familie, zorgvrijwilligers en professionals kunnen schrijven en lezen. Punt van aandacht hierbij is dat de privacy van de zorgvrager gewaarborgd dient te worden.
- In 2015 en 2016 ontwikkelen we een nieuwe vorm van inkoop op het gebied van mantelzorgondersteuning. Hierbij zoeken we naar nieuwe vormen en innovatieve ideeën. De mate waarin de verbinding wordt gelegd tussen informele - en zorg (samenwerking tussen nulde en eerste lijn) zal een belangrijk aandachtspunt zijn.
- Zorgvrijwilligers ondersteunen zorgvragers op uiteenlopende manieren. Met de stelselherzieningen zijn meer zorgvrijwilligers nodig en krijgen zorgvrijwilligers te maken met complexere hulpvragen en werken zij meer samen met het netwerk rond de zorgvrager. Vrijwilligersorganisaties spelen hierin een belangrijke rol. In onze gemeente hebben de organisaties voor informele hulp en ondersteuning zich verenigd in het Netwerk vrijwillige hulpverlening. Zij worden de komende jaren ondersteund en gefaciliteerd doordat de gemeente zich heeft aangesloten bij Wehelen.
Daarnaast zijn de zorgaanbieders belangrijke **samenwerkingspartners**. Goede voorbeelden in onze gemeente zijn Zinzia als Vilente. Beide organisaties hebben beleid ontwikkeld om een goede samenwerking van hun professionals met mantelzorgers en vrijwilligers te bevorderen.

Hoofdstuk V. Financieel overzicht en monitoring

V.1. Financieel overzicht (onder voorbehoud van taakstellingen)

Aan structurele subsidie voor het steunpunt mantelzorg staat in 2015 een budget opgenomen in de begroting van € 64.000,--.

Met ingang van 2015¹ ontvangt de gemeente structureel een extra bedrag van € 146.000,-- voor de ondersteuning van mantelzorgers. Dat budget kan gebruikt worden voor de nieuwe taak: het geven van een blijk van waardering aan de mantelzorgers in de gemeente.

De geraamde kosten voor de uitvoering van de jaarlijkse blijk van waardering mantelzorgers zijn:²

- Mantelzorgcompliment	796 waarderingen X € 150	€ 119.400
- Voucher Hulp bij huishouden	100 waarderingen X 10 uur HHT X € 7,50	€ 7500
- Uitvoeringskosten (naar schatting)		<u>€ 10.000</u>
	Totaal:	€ 136.900

In het budgettaire kader van de gemeente voor de komende jaren is voor mantelzorg structureel rekening gehouden met het financiële kader 2015. Het Rijk heeft aangegeven dat aan het macrobudget € 30 miljoen zal worden toegevoegd voor mantelzorgondersteuning. Dat zou betekenen dat ook de gemeente Renkum extra budget zou ontvangen. Op dit moment is nog niet bekend hoeveel het budget dat we in 2016 zullen ontvangen gaat toenemen.

De middelen voor mantelzorgondersteuning zijn onderdeel van het totale budget dat in onze gemeente wordt ingezet voor het sociaal domein. De hoogte van het mantelzorgbudget is geen vast gegeven, maar onderdeel van de bredere afweging die jaarlijks gemaakt moet worden over hoe de middelen in het sociaal domein worden ingezet.

V.2. Monitoring

Het bewaken en waar nodig bijsturen van uitvoering en beleid op het gebied van mantelzorg vindt plaats door middel van de reguliere gemeentelijke beleidscyclus.

De Wmo verplicht de gemeente om jaarlijks een klantervaringsonderzoek uitgevoerd onder inwoners die een beroep doen op de Wmo. Daarnaast moet de gemeente jaarlijks verantwoording afleggen aan het Ministerie over de uitvoering van de Wmo. Dat gebeurde de afgelopen jaren door deelname aan de Wmo-benchmarkonderzoeken. Momenteel wordt daar op landelijk niveau een nieuw stramien voor ontwikkeld. De gemeente is verplicht dat met ingang van 2016 te gebruiken.

---

¹ In 2014 heeft de gemeente ook een incidentele extra bijdrage voor ondersteuning mantelzorg ontvangen van 14.000 euro. Dit geld is uiteindelijk in 2015 aangewend voor het lidmaatschap van Wehelfen.

² Het gaat hierbij om een open einde regeling, waarbij niet helemaal is in te schatten hoe groot het aantal mantelzorgers zal zijn dat in aanmerking komt voor een jaarlijkse blijk van waardering.

BIJLAGE I Regels waardering mantelzorgers – 2015

In aanvulling op het Besluit nadere regels voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Renkum 2015 (waardering mantelzorgers) besluit het college van burgemeester en wethouders tot het vaststellen van de volgende regels:

Inleiding

Een mantelzorger biedt hulp ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen, opvang, jeugdhulp, het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en zorg en overige diensten als bedoeld in de Zorgverzekeringswet, die rechtstreeks voortvloeit uit een tussen personen bestaande sociale relatie en die niet wordt verleend in het kader van een hulpverlenend beroep. De geboden hulp overstijgt de gebruikelijke hulp die naar algemeen aanvaarde opvattingen in redelijkheid mag worden verwacht van de echtgenoot, ouders, inwonende kinderen of andere huisgenoten.

Mezzo, de vereniging van mantelzorgers, spreekt in dit verband van een taak die langer dan 3 maanden en/of minimaal 8 uur per week beslaat.

Het is van belang om mantelzorg te onderscheiden van vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk wordt doorgaans gedefinieerd als werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving. De jaarlijkse waardering richt zich niet op vrijwilligers.

1. Jaarlijkse waardering mantelzorgers

Door middel van de jaarlijkse waardering mantelzorg wil de gemeente Renkum een blijk geven van erkenning en waardering voor de inzet van mantelzorgers.

2. Criteria en toetsing

Om in aanmerking te komen voor een waardering mantelzorg 2015 moet aan onderstaande basiscriteria worden voldaan:

- De mantelzorg wordt geboden aan een inwoner van de gemeente Renkum;
- De mantelzorg wordt gegeven aan een inwoner van de gemeente Renkum die thuis woont;
- De mantelzorg overstijgt de gebruikelijke hulp, is meer dan 8 uur per week en langer dan 3 maanden;

3. Aanvraag

- De aanvraag wordt gedaan door de zorgvrager dan wel door de door de zorgvrager aangewezen mantelzorger (de persoon die de zorgvrager mantelzorg biedt);
- De aanvraag wordt schriftelijk of per e-mail gedaan met behulp van het aanvraagformulier waardering mantelzorg;
- De aanvraag voor een waardering in 2015 wordt in de periode van 1 september t/m 31 december 2015 ingediend;
- Per zorgvrager kan jaarlijks één keer een waardering worden gegeven;
- Het Sociaal Loket informeert op basis van het gesprek, als daaruit blijkt dat er sprake is van mantelzorg, de zorgvrager en mantelzorger over de jaarlijkse waardering en ondersteunt zo nodig bij de aanvraag daarvan;
- De huisarts, de praktijkondersteuner, eerstelijns hulpverleners, wijkverpleegkundige en andere hulpverleners kunnen indien er sprake is van mantelzorg, de zorgvrager en mantelzorger informeren over de jaarlijkse waardering en verwijzen naar het Sociaal Loket.

5. Vorm van waardering

De waardering bestaat uit:

- a. een financiële tegemoetkoming van € 150,- per jaar; of
- b. een voucher ter waarde van € 225, waarmee 10 uren Huishoudelijke Hulp in het kader van de regeling HHT kunnen worden ingekocht ter ontlasting van de mantelzorger.

Het is aan de aanvrager om op de aanvraag aan te geven in welke vorm hij of zij de waardering wil ontvangen.

6. Uitvoering

De administratieve verwerking van de aanvragen wordt gedaan door het Sociaal Loket.